

# REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Boșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”  
 Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”  
 Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,  
 „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,  
 „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”,  
 „Timișana”, „Ulpiana”, „Uniu ea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăgnea”.

Prețul de prenumerare:  
 pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR  
 Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:  
 de spațiul unui cm<sup>2</sup> câte 10 fileri.

Anul VII.

Sibiu, 2 Iulie 1905.

Nr. 27.

## Bilanțul general al băncilor noastre pe anul de gestiune 1904.

Venim a prezentă, conform promisiunii din numărul nostru ultim, tabela comparativă a bilanțului anului de gestiune 1904 față de anul 1903.

	Active:			față de 1903	
	1903	1904		K	f
	K	f	K	f	
Cassa . . . . .	1.277,975	40	1.292,738	93	+ 14,763
Escompt . . . . .	41.494,794	24	49.566,154	81	+ 8.071,360
Imprumuturi ipotec. . . . .	14.703,739	59	17.182,276	54	+ 2.478,536
Cred. pers. (Obl. cu cav.)	4.862,513	23	5.381,464	19	+ 518,950
Cr. camb. cu acop. hip.	7.348,638	89	9.569,190	62	+ 2.220,491
Lombard . . . . .	527,133	14	563,448	68	+ 36,310
Realități . . . . .	2.674,054	36	2.868,247	93	+ 194,193
Efecte publice și acții	3.930,103	10	5.421,162	77	+ 1.441,059
Capital nevărsat . . . . .	77,715	30	120,124	55	+ 42,409
Cont-curent și Giro . . . . .	2.599,990	90	3.894,321	69	+ 1.294,330
Mobiliar . . . . .	103,311	17	110,745	80	+ 7,434
Int. rest. și div. cont. deb.	949,342	29	1.494,596	62	+ 545,254
	80.599,376	61	97.464,473	13	+ 16.865,096

	Pasive:			față de 1903	
	1903	1904		K	f
	K	f	K	f	
Capital societar . . . . .	10.725,223	48	11.184,903	46	+ 459,679
Fond de rezervă . . . . .	4.162,416	40	4.337,637	90	+ 175,221
Fond de gar. al scris. fonciare „Albina” . . . . .	400,000	—	500,000	—	+ 100,000
Fond de penziuni . . . . .	1.004,869	31	1.124,462	67	+ 119,593
Seris. fonc. „Albina” . . . . .	5.196,000	—	5.606,500	—	+ 410,500
Imprum. ipot. cedate . . . . .	—	—	506,005	77	+ 506,005
Reescompt . . . . .	8.495,863	94	15.390,951	37	+ 6.895,087
Int. tranz. anticipate . . . . .	791,762	55	919,460	55	+ 127,698
Dep. spre fructificare . . . . .	47.215,654	96	53.519,890	27	+ 6.304,235
Diversi creditor . . . . .	752,853	72	2.423,260	30	+ 1.670,406
Fond de binefaceri . . . . .	136,635	82	117,081	81	— 19,554
Dividende neridicate . . . . .	20,557	43	23,230	60	+ 2,673
Profit net . . . . .	1.697,529	—	1.811,088	43	+ 113,549
	80.599,376	61	97.464,473	13	+ 16.865,096

Înainte de a analiză mai amănunțit cifrele de mai sus, trebuie să relevăm, că anul 1904, în butul secetei sale extraordinare, a căreia efecte le-au resimțit toate clasele sociale, a fost pentru bănci în general, deci și pentru băncile noastre, un an bun, arătându-se la

totalitatea acestora o creștere considerabilă atât a singuraticilor rami de afaceri, cât și a profitului net.

Conform bilanțului de sus compus pe baza datelor primite dela 102 institute de bani, totalul activelor totalității băncilor noastre s'a cifrat la finele anului 1904 cu suma de K 97.464,473, față de K 80.599,376 în 1903, deci creșterea este de K 16.865,096.

Comparând cele două bilanțuri vedem, că cu excepțiunea unei singure poziții din pasive, toate pozițiile atât active, cât și pasive, arată creșteri față de 1903, unele chiar creșteri extraordinare.

Escontul, care după mărimea sumei, ocupă și acum, ca și în anii trecuți, locul prim între active, s'a sporit dela K 41.494,794 la K 49.566,154, deci cu considerabila sumă de K 8.071.360. Poziția aceasta formează 50,86% ale activelor.

În măsura în care a crescut Escontul s'a sporit în anul 1904 și Reescontul, căci la finele anului precedent, au fost reescontate din portfoliul de K 49.566,154, cambii în sumă de K 15.390,951, arătând poziția aceasta o creștere de K 6.895,087.

Deja aceste două poziții invederează deajuns cât de intenzive au fost cererile de bani în anul expirat, când în urma recoltei aproape total compromise s'au văzut constrânși a recurge la ajutorul băncilor nu a rareori chiar și oameni, cari pân' aci poate nici când n'au uzat încă de creditul băncilor.

A doua poziție mai însemnată a activelor este cea a *imprumuturilor ipotecare*. Deși pe terenul imprumuturilor ipotecare băncile noastre au avut a purtă o luptă grea de concurență cu băncile mari din capitală și cu unele bănci ipotecare mari din provincie, totuș și ramul acesta de afaceri a crescut dela K 14.703,739 la

K 17.182,276, deci cu K 2.478,578 formând 17·62% ale activelor (18·24% în 1903).

Tot cam cu atâta (K 2.220,491) au crescut față de 1903 și *Cred. camb. cu acop. hipotecară* și anume dela K 7.348,698 la K 9.569,190. Ele formează 9·82% ale activelor (în 1903 9·11%).

*Creditele personale* (Impr. pe obligațiuni cu caventași) în sumă de K 5.381,464 încă sunt în creștere față de 1903 cu K 518,950, formând 5·52% ale activelor (față de 6·03% în 1903).

O creștere îmbucurătoare de K 1.441,059 se remarcă la poziția *Efecte publice și acțiuni*, cari reprezintă o valoare de K 5.421,162 — și formează 5·58% ale activelor (în 1903: 4·94%) și 10·12% ale Depozitelor spre fructificare (8·43% în 1903).

Poziția *Realități*, care în 1903 a fost arătat față de anul precedent o reducere de K 164,556, a crescut în cursul anului 1904 iarăș cu K 194,193, la K 2.868,247, — probabil mai puțin prin acvirări benevole de realități, ci mai mult prin cumpărări silite la licitațiuni.

În urma celor 2 ani buni economici, 1902 și 1903, băncile noastre au fost ajuns în poziție a-și încasa o parte însemnată a pendentelor, căci în bilanțul general pe 1903 *Interesele restante și diverși debitori* au fost arătate numai cu K 949,342 față de K 1.501,192 în 1902. Poziția din chestiune reprezintă în bilanțul pe 1904 iarăș suma de K 1.494,596 și este în creștere față de 1903 cu K 545,254, o consecuență și aceasta a anului rău economic 1904, când băncile noastre au trebuit să acoarde clientelei lor respiruri lungi de plată.

Ce privește pasivele bilanțului general al băncilor noastre sunt de relevat *Capitalul societar* de K 11.184,903, în creștere față de 1903 cu K 459,679, și aceasta în parte în urma urcării capitalului la mai multe din băncile noastre.

*Fondurile de rezervă* (generale și speciale) ale totalității institutelor noastre de bani s'au cifrat la finele anului cu K 4.337,637, arătând față de 1903 o creștere relativ neînsemnată de K 175,221, ceea ce este a se atribui în parte împrejurării, că mai multe din băntar din *Fondul de rezervă*. Ele formează 38·78% ale capitalului societar și 8·10% ale Depozitelor spre fructificare.

*Fondul de garanție al scrisurilor fonciare* dela „Albina“ se prezintă cu K 500,000 față de K 400,000 dela finea anului 1903. K 100,000 s'au detașat, conform deciziei adunării ge-

nerale din 1904, din fondul special de rezervă al acestei bănci.

*Fondul de penziune* al totalității institutelor noastre de bani a crescut parte cu dotațiunile anului 1904, parte cu interesele proprii și cotizațiunile funcționarilor dela K 1·094,869 la K 1.124,462, deci cu K 119,593. Numărul institutelor, în al căror bilanț pe 1904 ocură și câte un Fond de penziune, mai mare ori mai mic, este de 46 (43 în 1903).

*Depozitele spre fructificare*, cari formează cea mai însemnată poziție a întreg bilanțului general pro 1904, în butul cererilor intențive de bani și a anului critic economic, totuș au crescut la băncile noastre și în 1904 cu conziderabila sumă de K 6.304,235 la K 53.519,890, care formează în parte preponderantă capital național românesc, al particularilor și diferitelor corporațiuni, fonduri și fundațiuni culturale și bisericești.

Ca poziție nouă figurează în bilanțul general pro 1904 „*Imprumuturile hipotecare cedate*“ cu K 506,005·77.

Unica poziție a bilanțului general, care arată față de 1903 o reducere de K 19,554, la K 117,081 este „*Fondul de binefaceri*“, ceea ce provine de acolo, că unele din institute au conziderat de astădată fondul de binefaceri sub „*Depozite*“, și nu ca fond de sine stătător.

*Profitul net* de K 1.811,088 realizat de totalitatea băncilor noastre în 1904 este mai mare decât în 1903 cu K 113,549; deci rentabilitatea capitalului societar a fost în 1904 de 16·19% față de 15·94% în 1903. ⚡

## Abundanta de bani și sporirea institutelor de bani.

Sub titlul acesta aflăm în revista „Pénzintézeti Szemle“ un interesant articol, pe care îl reproducem în extras, fiind în multe privințe instructiv și pentru cetitorii nostri

Abundanta extraordinară de bani, ce dominează de vre-o câțiva ani incoace în patria noastră, o atribue autorul articolului, ce ne preocupă, în parte marilor operațiuni financiare a ultimilor ani, în urma cărora capitaliștii, dedați la interese mari, s'au grăbit a-și plasa capitalurile disponibile la diferitele institute de bani din țară. Acestea au avut în administrație la finele anului 1900 depozite spre fructificare în sumă de K 1744 mil., cari s'au sporit până la finele anului 1903 la 2500 milioane.

Aceasta însemnează o creștere conziderabilă a averii naționale, este însă — după părerea autorului — numai o creștere aparentă, pentru-că capitalurile uriașe ce zac la diferitele institute de bani, nu sunt

productul unei activități economice intenzive, ci mai mult capitaluri detruse dela munca productivă și condamnate la nelucrare, pentru că în butul capitalurilor mai disponibile negoțul și industria la noi d'abia dau înainte, dacă nu chiar stagnează.

Nicăiri nu vedem validându-se la noi vechia lege economică, că precum scumpetea banilor, a creditului, sunt semnele unei activități economice intenzive, tot astfel ieftinătatea banilor, abundența de bani dau impuls spiritului de întreprindere, avântului economic, căci de 3 ani încoace banii sunt la noi extraordinar de ieftini, totuși industria și negoțul stau pe loc.

Dacă statistica oficială arată undeva progres apoi aceasta este la institutele de bani, cari se sporesc în mod extraordinar, pe zi ce merge.

Aceasta sporire a institutelor de bani nu este provocată de necesitățile reale ale vieții economice, ci motorul este de cele mai multeori interesul privat și vanitatea personală. Sporirea institutelor financiare o mai promovează și abundența de bani.

Institute noue de bani ar trebui fondate, au drept la existență numai, dacă fondarea lor este reclamată deadreptul de dezvoltarea factorilor economici.

Prin urmare dacă sub scutul abundenței de bani și în butul stagnațiunii generale se crează continuu și zi de zi institute noue de bani, atunci acest efect al abundenței de bani este deadreptul periculos.

Pentru dovedirea acestei aserțiuni a sale autorul schițează foarte nimerit modul, așazicând, tipic, cum se creiază între împrejurările de astăzi câte o nouă cassă de păstrare ori bancă.

Ideea fondării noului institut de bani — zice — o lansează de regulă o persoană, care voiește să-și câștige praxă, renume sau influință, sau să-și mărească comorile morale de natura aceasta, ce deja le posedă. Soți află ușor, căci cine n'ar vreă să fie membru în direcțiune ori director la o cassă de păstrare? Se pornește lista de subscripțiune și — fiind vorba de regulă despre sume mici — incurând urmează constituirea. Nu întreabă nici fondatorii și nici acționarii, că oare de fapt este necesitate în orașul ori ținutul din chestiune de o nouă bancă ori nu; din contră, bazați pe faptul că institutele existente prosperează, ajung la concluziunea adeseori falză, că și noua întreprindere are viitor strălucit.

Noul institut își începe activitatea, dar este greu a luă concurența cu institutele mai vechi și consolidate din localitate, fără a oferi publicului — după posibilitate — oarecari avantagii. Acestea se oferă în prima linie deponenților, fixându-se pentru depozite un procent ceva mai urcat decât al celorlalte bănci.

În modul acesta, și dacă și de altcum membrii direcțiunii sunt oameni onești și cu trecere, ceice au bani disponibili își depun bucurosi capitalurile la noul institut în vederea intereselor mai mari, ce li-se oferă. Vin apoi și solicitorii de bani. În prima linie mai rele comerciant ori industriaș X. din localitate ori ținut, care se bucură de credit la toate băncile di

oraș și a și uzat de el cu abundență, precum face cu plăcere întreprindere și de creditul ce i-l oferă cu prevenire nouă întreprindere. Procentul îl reduce pe baza „bonității“ sale și cu elocuența sa la minimul posibil. „N'am profitat ce este drept nimic“, zice direcțiunea, „dar ne-am plasat banii și ne-am câștigat un client bun“. Vine apoi proprietarul unei alte firme cu sediul în orașul vecin. „Trebuie ajutat — se zice — căci este om întreprinzător activ; are ce este drept capital puțin și pe cambiile sale figurează țărani și mici industriași necunoscuți, dar n'are a face, căci la scadență își rescumpără el însuși cambiile, și procentul la el nu joacă mare rol, deci putem profita după el“.

Vin și cereri de împrumuturi hipotecare, dela proprietari de case din provincie eventual de case țărănești, cari au încercat fără succes a câștiga credit la celelalte bănci și spun, că preferă a veni aci, fiindcă cererile se rezolvă mai grabnic. Direcțiunea pertractează în mod prevenitor cu fiecare și deși câteodată statutele îi interzic încheierea unor anumite afaceri, direcțiunea totuși caută și și află „forma“ potrivită pentru a nu scăpa clientul din mână. Ceeace nu se poate acordă ca împrumut pe amortizație, fiindcă este contrar statutelor și nu se poate transmite prin cesiune asupra unui institut hipotecar, aceea se licuidează eventual ca „credit cambial intabulat“ pe lângă trei subscrieri regulamentare. Suma este neînsemnată, banii siguri, „doar sunt intabulați“ și mijloacele băncii o permit aceasta, căci după câteva săptămâni depozitele întrec capitalul societar și „banii și așa sunt plasați — în mod trecător — cu perdere la banca X.“ Creșterea continuă a aceluia capital „plăsat cu perdere“ împintenează direcțiunea neîntrerupt la căutarea și încheierea de noue afaceri și zelul dezvoltat nu este zădarnic. Succede a încheia câteva afaceri „mari“. De cele mai multeori se tractează, ce este drept, de credite personale, „dar absolut sigure“, fiind acoperite fie cu cambii de a unor rudeni cinstite și binesituate ale respectivului sau pretenziunea este asigurată și prin intabulare asupra unui stabiliment industrial înfloritor ori apoi garanția o constituie acții de ale institutelor de bani din jur. Afacerile de natura aceasta sunt de regulă rentabile, partidele nu se târguesc asupra procentului și în câteva luni atât capitalul societar cât și depozitele sunt plasate în mod fructifer.

Intr'aceea i-se fac noului institut oferte avantajoase de credit de reescompt, de cari direcțiunea se și grăbește a uză, pentru a-și înmulți și pe calea aceasta afacerile și clienții. Nu arareori se contractează afaceri *singuraticice*, cari fac 5—10% ale capitalului social și se acoardă institutelor mai mici și mai tinere credite de reescompt ieftine, iar acționarilor li-se spune că afacerile merg splendid, se acoardă împrumuturi mari și deja rezultatul primului an va întrece așteptările. Dacă se află vre-un specialist, care să avertizeze societatea la moderațiune, să-i atragă

atențiunea asupra mobilității capitalurilor și asupra unor eventualități neașteptate ce pot obveni; mai de parte să-i recomande precauțiune potențată la acordarea împrumuturilor improductive (la oficeri, funcționari etc.) atunci acela este primit ca un „pesimist“ și ca un „teoretic“ lipsit de orice praxă, și, la aparență ceice rezonează astfel, au drept, pentru că banca budapestană cu care institutul din chestiune a intrat în legături permanente, primește materialul ce i-se înaintează fără nici o critică și alegere.

Dacă vom privi concurența, ce și-o fac reciproc institutele de bani din provincie, sporite peste măsură, este imposibil să negăm influința demoralizatoare și dăunoasă a acestei concurențe. Firmele comerciale și industriale sunt deadreptul seduse, de a uză de credit exagerat, fiindcă firma, care amăsurat situației sale materiale își prezintă până acum cambiile la 2—3 institute de bani, o va face aceasta pe viitor la 4—5 bănci. Aceasta n'ar fi nici un rău, dacă s'ar tracta numai de cambii comerciale, cel mult s'ar împărți materialul și rizicul între singuraticile bănci. La băncile din provincie însă prevalează în portofoliu cambiile financiare și intabulate, cari deja după natura lor, nu se rescumpără deodată, ci se replătesc în curs de ani, prin prolongire și cu amortizări neînsemnate din capital.

La concurența dintre băncile din provincie se mai adaugă și concurența dintre băncile din capitală și escomptorii privați, cari se nizuiesc a intra adeseori în legături directe cu firmele mai fruntașe din provincie, îngreunând și complicând în modul acesta și mai mult evidența și controlul situației materiale a acelor.

Ofertele cu cari unele din băncile mai mari din capitală inundă provincia mai au și acel desavantajiu, că prea fac încrezuți pe conducătorii micilor bănci din provincie, cari lipsiți de cunoștințe de specialitate, de experiență și de prevedere, cred că mijloacele lor sunt nesecate, deci pot încheia orice fel de afaceri, fie acelea oricât de mari.

Băncile cele mai vechi și mai mari din capitală condiționează deschiderea creditului de reescompt de încheierea primului bilanț, de mărirea și natura depozitelor și cu deosebire de materialul de cambii, ce i-se prezintă. Prin aceasta băncile solicitatoare de credit sunt constrânse încă dela început a rămânea cu afacerile lor între anumite limite și a căuta o plasare mai mobilă a capitalurilor lor. În urma concurenței institutelor de bani de al doilea și al treilea rang și a escomptorilor privați din capitală aceasta politică conservativă însă azi nu-și mai poate exercia influința sa binefăcătoare, căci azi chiar și institutele de bani ale centrelor mai mari din provincie — pierzând din vedere adevărata lor misiune — se grăbesc a-și oferi capitalurile disponibile institutelor mai mici din cercul lor de activitate, voind a preveni în modul acesta cu ofertele lor pe voiajorii firmelor mari din capitală.

În urma acestora o eventuală reducere a banilor poate cauza stări critice.

Să luăm numai cazul verosimil, că activitatea comercială și industrială se va deșteptă din letargia sa în țara întreagă și prinzând viață va căuta să lucre, să creeze, să producă. Incurând își va validă pretenziunile juste față de piața de bani și procentul de discount va crește.

Deja aceasta schimbare naturală și sigură a situației va conturbă planurile multor bănci din provincie; dar ce s'ar întâmplă, când băncile mari din capitală în urma situației normale a pieței interne de bani ori în urma unei scumpete de bani ar restrânge creditele și le-ar detrage pe acestea în prima linie institutelor celor mai tinere, mai puțin consolidate și mai slabe?

Aceasta ar fi începutul sfârșitului.

Pentru că institutele din chestiune rareori vor putea face acelaș lucru cu debitorii lor.

A ruină pe un debitor, dedat a prolongi și a plăti numai interesele, este mai ușor decât a-l constrânge la plată.

Este de temut, că primul vifor va nimici o parte însemnată a institutelor de bani nou fondate și va cauza chiar atunci cele mai mari daune creditului țării, când principalii factori ai vieții economice din patria noastră: industria și comerțul, deșteptate la activitate, vor avea mai mare necesitate de institutele din chestiune.

\*

## Expoziția generală română din 1906 a României.

Comisariatul general publică prin „Monitorul Oficial“ următoarea circulară:

### Agricultura.

Agricultura constituie cel mai mare izvor al nostru de bogăție și alcătuiește specialitatea care întrebunțează principalele forțe ale țării.

Transițiunea între agricultura aproape primitivă care se făcea acum câteva decenii, în țara noastră, și între starea actuală a agriculturii noastre, care tocmai din cauza caracterului ei extenziv și a scumpetei brațelor, a căutat să se inarmeze cu toate uneltele cele mai moderne, s'a făcut grabnic și cu totul în profitul nostru.

Data acestei expozițiuni este importantă și prin aceea că de scurt timp agricultorii noștri încep a-și da bine seama că nu au nimic de câștigat numai dela agricultura extenzivă și că din contră, vor avea mari foloase de a păstră pentru agricultura intențivă numai terenurile bune, de a întrebunța pe cele mijlocii pentru creșterea vitelor, atât de indispensabile agriculturii și economiei generale a țării, iar terenurile slabe a fi împădurite, spre a putea să ne constituim o stare udometrică mai priincioasă și mai uniformă.

Secțiunea agricolă va trebui deci să fie impunătoare și mai pe sus de orice critică. Străinii și chiar localnicii trebuiesc să-și dea seamă de măreția acestei ramuri a avuției naționale.

Cu toții caută să vedem în mod lămurit:

Cum producem?

Ce producem?

Cât producem?

Din această expozițiune va trebui să se scoată, de specialiști, învățăminte folositoare pe viitor, astfel încât să fie bine știut ce trebuie să facem pentru a putea dezvoltă și întări cât mai mult această principală ramură a producțiunii noastre economice.

Iată de ce trebuie să expună foarte mulți din proprietarii mari și cât mai mulți din proprietarii mici, din toate părțile țării

Toți cei cari își dau seama de rolul social, economic și comercial al unei expozițiuni, vor înțelege marile interese ce au de a expune cât mai larg cu această ocaziune.

Nu mai câștig poate decurge din aceasta pentru ceice lucrează cu pricepere și cari au tot interesul ca produsele lor să fie văzute, prețuite și deci mai căutate.

Acei ce au seminte alese, de vânzare, le vor expune arătând prețul și condițiunile în cari le pot procura.

Ceialalți vor trebui îndemnați la aceasta, atât în interesul lor, cât și în interesul tuturor, pentruca studiul de comparațiune și detaliu ce urmează a se face cu această ocaziune, să fie cât mai complet, întrunind toate modurile noastre de producere.

Secția agricolă va conține în principiu următoarele:

Materialul și procedurile exploatațiunilor rurale, făcând să se vadă deosebiriile și rezultatele obținute în exploatațiunile mari, mijlocii și mici;

Agronomia și statistica agricolă;

Învățământul agricol;

Fermele model;

Produsele agricole alimentare și nealimentare, de origine vegetală și animală;

Animalele folositoare sau stricătoare cu produsele lor.

Plante parasite.

Această circulară se adresează marilor și micilor proprietari, școalelor de agricultură de orice treaptă, publice sau particulare, diriginților fermelor model, precum și comitetelor județene ce se alcătuiesc odată cu aceasta la reședința capitalei fiecărui județ.

Toate școlile, fermele model și marile administrațiuni agricole, vor trebui să prezinte sub formă de studii imprimate, sau memorii scrise, date precise relative la întreaga lor activitate: data începerei, suprafața de care dispun, localitatea, natura recoltelor, greutatea ce întimpină, rezultatele obținute și dorințele ce voesc să exprime. Deasemenea, în ce privește produsele ce vor trimite: data semănăturii și a culesului, cantitatea ce s'a obținut pe hectar, cum s'a făcut cultura, care a fost întinderea ei și dacă pământul a fost îngrășat sau nu, și anume, în cazul afirmativ, cu gunoii sau îngrășăminte chimice, și în acest caz de ce natură.

În ce privește recoltele ce produc, vor trebui să arete dacă sămânța e locală sau nu, și în acest din urmă caz, care este origina ei și de câți ani se cultivă.

Va trebui asemenea ca trimitătorul să indice dacă este proprietar sau arandaș.

Vor înaintă deasemenea cu deosebire planurile vechi ale proprietăților, planurile canalizărilor, drenărilor, sau lucrărilor de artă și diferite vederi privitoare la toate părțile mai importante ale exploatațiunii.

De oarece recolta se anunță cât se poate de bună anul acesta, și de oarece Expozițiunea se va deschide mai înainte ca recolta din 1906 să fie culesă, urmează că probele ce cată a fi expuse, vor fi culese încă din anul curent, în condițiunile ce se

arată mai la vale, rămânând a se trimite și altele la anul viitor dacă după cum nădăjduim și recolta viitoare va fi în general bună.

Se vor trimite dar în raport cu culesul din vara aceasta următoarele feluri de produse: rapiță, grâu, săcară, orz, ovăs, meu (mălaiu), porumb (păpușoiu), hrișcă, orez și humbac.

Deasemenea: mazăre, bob, linte, fasole, in, cânepă, mac, floarea soarelui, luțernă, trifoiu, fân din livezile artificiale, etc., și din acestea atât planta întreagă cu fructul pe dânsa, cât și semințele separat.

Astfel, de pildă, se va trimite un snop frumos de grâu, săcară, etc.; 2 sau 3 tulpine de rapiță, sau leguminoase, o legătură de coceni (strujeni) sau de hlandini de cânepă, sau un braț de fân bine uscat din livadea artificială.

Toate acestea vor fi trimise în cutii sau lăzi de lemn, după ce mai întâi vor fi înfășurate în cărpe vechi dar curate și așezate pe foi sau paie uscate, ori pe talaze de lemn.

În ce privește sămânțele, ele vor fi trimise în săculețe, în aceleași lăzi câte 5 kilograme cel puțin de fie-care neam. Fie-care monstră va purta scris lămurit indicațiunile arătate mai sus, iar pentru sămânța deslușirile cerute vor fi notate pe o hârtie care va fi introdusă în săculețul înaintat. Porumbul (păpușoiu), însă va trebui să se trimeată și în câte 10 știuleți din cei mai frumoși cu pănușile (foile) pe ei

Obiectele astfel adunate și împachetate se vor trimite cu mica iuteală la adresa următoare: dlui Comisar general al Expozițiunii generale române din 1906. București, plaiul General Magheru, 2.

Trimitătorul va beneficia de faptul că va putea plăti numai 50 la sută din valoarea actuală a taxelor C. F. R., de îndată ce va pune exact adresa de mai sus.

În ce privește însă pe micii proprietari, aceste obiecte vor fi culese de primăriile comunelor rurale, cari le vor înaintă până la cea mai apropiată gară. În acest din urmă caz transportul pe căile ferate va privi pe direcțiunea Expoziției.

Pentru aceasta însă ea urmează a fi anunțată mai dinainte prin o carte poștală, altfel obiectele vor fi refuzate.

Amănunte au fost date în circulara de înființare a comitetelor județene, cari sunt ținute în primul rând a îndrumă și ajută pe acești din urmă expunători.

Marii proprietari, sau administrațiunile publice, domeniile Coroanei, etc., cari doresc a expune în mod separat, în o construcțiune specială, vor trebui să se conforme totuș următoarelor condițiuni:

1. să se facă o cerere, cel mai târziu până la 15 Iulie viitor, arătând suprafața de care au trebuință;

2. În cazul aprobării acestei cereri, să înainteze schița de plan pentru a fi aprobată și care trebuie să se inspire în liniile sale mari de caracterul românesc, ce urmează a se păstră totalității construcțiunilor Expoziției. Cererea și schița de plan e preferabil a se trimite deodată;

3. Cu toate că vor expune astfel separat, totuș vor trebui să trimită și probele cerute mai sus, pentru a putea astfel să fie reprezentati și în secțiunea specială, pentru ca juriul și persoanele interesate să judece — prin comparațiune — mai în cunoștință de cauză.

De asemenea dacă aceleași persoane s'au administrațiuni doresc a face mici culturi pe câmpul Expoziției, special afectat pentru aceasta, vor trebui să se arete suprafața de care au nevoie și natura cultu-

rilor ce urmează a face, pentru a se lua act de îndată și a li se răspunde la timp.

Ținem însă a face cunoscut că, direcțiunea Expoziției, va căuta — prin direcțiunea școalei de agricultură dela Herăstrău și a stațiunii agronomice — ca culturi de toate speciile și varietățile de cereale, leguminoase, etc., cultivabile în țară, să aibă loc pe întinderi mici în cuprinsul Expoziției, căutând a se pune astfel în evidență, soiurile cele mai bune, și mai ales păpușoi cei mai precoci, precum și influența bine-făcătoare a îngrășămintelor.

S'au luat dispozițiuni pentru ca probele trimise să se păstreze la direcțiunea Expoziției în modul cel mai prielnic până la primăvară și rugăm cu deosebire pe producătorii de rapită (colță sau navetă) să se grăbească cu alegerea tulpinelor și a semințelor ce urmează a trimite.

Persoanele ce vor expune în pavilioane separate, vor trimite numai probele cerute pentru pavilionul central, păstrându-și singuri, până la timpul potrivit, produsele ce ar voi să expună pe seama lor.

Inspectorii comunali, revizorii școlari, învățătorii și preoții, comandanții de companii, protoereii, medicii de județ, medicii de plasă, controlorii financiari și agenții fiscali și ai Regiei, dimpreună cu marii proprietari cu deosebire, sunt toți rugați cu înzistență — ca unii ce sunt în pozițiune a cunoaște aceste circulări — de a da tot concursul lor autorității locale județene, precum și acestei opere românești, căutând a stimula pe toți și a explica primarilor și locuitorilor săteni, cele conținute în circulările noastre.

Ori-care agricultor sau administrațiune de ori-ce natură, cu acest caracter, poate să se adreseze direct comisariatului general pentru ori-ce dorință în legătură cu această chestiune, sau pentru ori ce propunere ar dori să facă, fiind siguri că se va răspunde îndată când cererea va fi de un real interes.

## JURISDICȚIUNE.

**Pedepele membrilor direcțiunii.** Amenda (pedeapsă în bani) pronunțată pe baza §. 220 și următorii ai legii comerciale asupra membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere etc. dela societățile pe acții și asociațiuni poate fi transformată în caz de insolabilitate în pedeapsă de închisoare.

(Curia reg. Nr. 282/1905 dela 5 Maiu 1905).

## REVISTA FINANCIARĂ.

### Situațiunea.

Sibiu, 30 Iunie 1905.

În piața internă de bani situațiunea este puțin alterată față de săptămâna trecută; în preajma lui ultimo a început ce este drept o pulsațiune mai vie la băncile mari, fără însă a provoca o ureare mai de seamă a discountului privat. La Banca Austro-Ungară din B.-Pesta s'au prezentat cambii în valoare de K 16<sup>3</sup>/<sub>4</sub> mil. față de cari scadențele s'au cifrat cu K 2.6 mil.; la centrala din Viena suma cambiilor prezentate spre escontare a fost de 18 mil., iar scadențele de K 2 mil. Cambiile de portofoliu s'au discountat în B.-Pesta dela 3<sup>3</sup>/<sub>4</sub>% în sus, iar cambiile morilor cu 3<sup>3</sup>/<sub>8</sub>%—3<sup>1</sup>/<sub>2</sub>%.; în Viena procentul de discount al cambiilor de prima bonitate a crescut dela 3<sup>1</sup>/<sub>16</sub>% la 3<sup>1</sup>/<sub>2</sub>%.

Ce privește piața externă de bani în Londra ofertele de cambii au crescut și sunt prospecte de o continuă ieftinătate a banilor. În Berlin este abundență de bani, deși ultimo a reclamat mijloace însemnate; discountul privat a fost 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub>%—2<sup>3</sup>/<sub>4</sub>%. Parisul dispune de mijloace abundante, cu toate acestea s'a remarcat o mică încordare a discountului.

## SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Codreana“, noul institut de credit și economii contemplat a se înființa din partea inteligenței române din Sălăgiu, cu sediul în Cehul-Silvaniei (Szilágy-Cseh), și-a convocat adunarea generală constituantă pe 30 Iunie a. c. în Băsești, (Illyésfalva) unde a hotărât comitetul fondator a transpune sediul noii societăți și aceasta în urma cunoscutele atentate îndreptate la alegerea de deputat dietal din Ianuarie a. c. contra conducătorilor români din acele părți. Convocarea la adunarea generală constituantă conține și următoarele: „Fiindcă dela emiterea prospectelor constelațiunile locale și sociale s'au schimbat, membrii fondatori au aflat de bine, ca sediu institutului să fie în Băsești și nu în Cehul-Silvaniei, prin urmare sunteți rugați, ca în caz de absentare să Vă declarați în scris — adresându-Vă la directorul executiv Vasile Mica în Szamos-Udvarhely (posta în loc) că învoiați-Vă la strămutarea sediului ori nu? Acei p. t. acționari, cari până la 29 Iunie a. c. st. n. nu se vor declara, se vor consideră de alături la hotărârea luată de membrii fondatori“.

Din registrul firmelor. „Detunata“ în Bucium. Inregistrat: Ioan Macaveiu a Schiopuțului.

## CRONICA.

**Banca Austro-Ungară.** Conziliul general al băncii noastre de emisiune a hotărât a plăti la 1 Iulie a. c. aconto dividendei pro 1905 suma de K 28. Conform raportului secretarului general stagnațiunea ce o arată ultima situație a băncii este o dovadă, că situația generală economică nici decât nu este satisfăcătoare. Bancnotele în circulațiune au o supraacoperire metalică de 5.3 mil. coroane. Circulațiunea bancnotelor este în anul acesta cu K 42.7 mil. mai mică, decât în 1904 și rezerva de bancnote scutită de impozit a crescut la K 407.2 mil. Ungaria a participat anul acesta în măsură mult mai mare la afacerile Băncii, decât în alți ani. Din totalul Escontului cade asupra institutelor austriace 123 mil., asupra filialelor din Ungaria K 121 mil., față de 148.7 mil. din Austria și K 100 mil. din Ungaria în anul trecut.

## SUMAR.

Bilanțul general al băncilor noastre pe anul de gestiune 1904. — Abundența de bani și sporirea institutelor de bani. — Expoziția generală română din 1906 a României. — Jurisdicțiune: Pedepele membrilor direcțiunii. — Revista financiară: Situațiunea. — Societăți financiare și comerciale: „Codreana“, Din registrul firmelor. — Cronică: Banca Austro-Ungară.





„Timișiana“, inst. de credit și economii în Timișoara.

## CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **practi-**  
**cant** la institutul de credit și economii „Ti-  
mișiana“ din Timișoara. se publică prin acea-  
sta concurs cu termenul de 15 Iulie 1905.

Reflectanții la acest post dotat cu un  
salar anual de *K* 720, au să documenteze ab-  
solvarea școalei comerciale, precum și cuno-  
ștința perfectă a limbilor română, maghiară  
și germană.

Nr. 54 (1—1)

*Diracțiunea.*

„Albina“ institut de credit și de economii în Sibiu.

## A XVIII-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 5% în florini ale *Institutului*  
*de credit și de economii „Albina“* a urmat în 28 Iunie  
1905 în prezența dlui notar public regesc *Gavril Zăgoni*  
și a doi membri ai comitetului de supraveghiere al  
institutului. S'au tras, în valoare totală de fl. 94,000  
următorii numeri:

à fl. 500: Nr. 1 39 69 71 98 127 141 147  
207 220 246 256 288 309 322 323  
329 333 335 336 349 363 378 387  
404 411 453 455 466 476 500 506  
515 547 551 558 586 590 641 654  
666 676 689 696 738 746 750 781  
795 796 800 801 814 817 820 846  
847 856 869 874 886 887 921 989  
1010 1014 1057 1063 1068 1076  
1087 1112 1129 1135

à fl. 1000: Nr. 18 25 26 61 65 75 81 94  
111 125 142 161 190 199 202 204  
206 230 240 248 256 295 307 319  
330 342 351 356 362 371 388 390  
395 403 405 442 445 459 466 497  
531 541 581 605 614 616 626 629  
632 639 656 688 745 766 772 779  
787.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1906 aceste scrisuri  
fonciare se răscumpără la *cassa institutului în Sibiu*,  
la *Filiala sa în Brașov*. la *Wechselstuben-Actien-Gesell-*  
*schaft „Mercur“*, și la *Wiener Filiale der Zivnostenská*  
*banka pro Cechy a Moravu în Viena*; la *Ungarische*  
*Escompte- und Wechsel-Bank* și la *Pester ungarische*  
*Commercial-Bank în Budapesta*, precum și la *Filiale*  
*der k. k. priv. oesterr. Credit-Anstalt für Handel und*  
*Gewerbe în Triest*, în întreaga valoare nominală impre-  
ună cu interesele curente; însă se pot răscumpăra și  
mai înainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba  
cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu 1 Ianuarie 1906 înceată interesele lor mai  
departe și cuponii de interese scadenti mai târziu,  
dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se  
subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eșite la sorți la tragerile  
de mai înainte nu s'au prezentat încă pentru răscum-  
părare următoarele (din 1903):

à fl. 500: Nr. 284, 540, 616, 752, 771, 1033.

Sibiu, în 28 Iunie 1905.

Nr. 56. 1—1

*Diracțiunea.*

Proprietar și editor: Dr. Cornel Diaconovich.

Au apărut

„BIBLIOTECA BĂNCILOR ROMÂNE“

Nr. 1.

## Studii de contabilitate

(principiile fundamentale ale contabili-  
tăței în partidă dublă)

de

Ioan I. Lăpădatu.

## Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul,  
organizația, operațiunile și importanța  
băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.

Se pot comanda dela administrația »*Revistei*  
*Economice*«, cea dintâi cu prețul de  
50 fl., cea din urmă cu prețul de *K* 1.—

Medalia de aur dela Exponziția științifică din București, 1903.

**Enciclopedia Romana**  
publicată în colaborarea și sub îndrumarea  
**ASOCIAȚIUNII**  
pentru  
literatură științifică și cultură populară română  
de  
**Dr. C. Diaconovich.**  
Cu numeroase ilustrații  
și hărți.

3160 pag. 8<sup>o</sup> mare — 37.622 articole.

3 tomuri  
legate luxos  
*K* 80.—

33 fasc.  
broșurate  
*K* 70.—

Editura și tiparul  
1904  
W. Krafft, Sibiu.

Se comandă la

Biroul „Asociațiunii“ Sibiu, str. Morii Nr. 8.

Tiparul Tipografiei arhidiecezane în Sibiu.